

*Одинченко Л. К.,
Скиба Т. Ю.*

ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ УРОКІВ ГЕОГРАФІЇ ДЛЯ 9 КЛАСІВ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДЛЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Курс «Географія України», що вивчається у 9-му класі, на сьогодні залишає за собою одне із провідних місць у формуванні особистості громадянина України, забезпечуючи вивчення рідного довкілля і сприяючи розвитку етнічного, територіального, державницького патріотизму.

Даний курс, з одного боку, завершує шкільну природничо-географічну освіту учнів, з іншого – є складовою частиною формування усвідомленої цілісної географічної картини своєї країни на основі розгляду та аналізу її основних компонентів – природи, населення, господарства, що перебувають у взаємозалежності і взаємозв'язку.

Шкільний курс «Географія України» можна вважати початковим етапом соціально-економічної освіти розумово відсталих старшокласників, що озброює учнів елементами знань виробничої діяльності, сприяє цілеспрямованому засвоєнню сучасної соціально-економічної термінології, необхідної для організації особистого життя в умовах ринкової економіки, забезпечує повноцінне функціонування особистості в оточуючому світі та включення її в суспільні відносини [1, с. 6].

Закінчується курс географії 9-го класу розділом «Географія своєї області», що дозволяє сформувати у випускників більш повні та диференційовані уявлення про природні об'єкти та явища, полегшує оволодіння географічними знаннями в цілісній системі, дозволяє тісніше пов'язати вивчення географії з повсякденним життям, включити учнів у вирішення доступних для них проблем навколишньої дійсності і тим самим виховувати любов до своєї Батьківщини.

Реалізація освітньої та корекційно-розвивальної мети курсу «Географія України» значною мірою залежить від підготовки вчителя до уроків, яка насамперед передбачає складання календарно-тематичного плану уроків. Представлене календарно-тематичне планування уроків з курсу «Географія України» в 9 класі спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку забезпечує виконання в повному обсязі змістовних ліній Програми з географії. Розраховане на використання педагогами під час підготовки до проведення уроків і у кожному випадку його слід розглядати як допоміжний матеріал, призначений для творчого осмислення та опрацювання відповідно до особливостей учнів конкретного класу, власного педагогічного досвіду та методичного стилю педагога.

9 – й клас
«Географія України»
(68 год., 2 год. на тиждень)

№	К- сть год	Тема та зміст уроку	Дата	При- мітки
1	2	3		
Вступ (2 години)				
1	1	Предмет географії України. Роль і місце України серед інших держав.		
2	1	Походження назви «Україна». Державні символи України.		
Розділ 1. Географічний простір України				
3	1	Географічне положення України (2 години) Географічне положення України. Значення географічного положення для розвитку господарства і життя людей.		
4	1	Державні кордони, розміри території. Практичні роботи: 1. Позначення на контурній карті кордонів України і її столиці, назв сусідніх держав.		

		2. Визначення на карті України кордонів своєї області.		
Розділ 2. Загальна характеристика природи України				
Рельєф і корисні копалини (3 години)				
5	1	Головні риси рельєфу України. Форми поверхні України: низовини, височини, гори. Сейсмічні явища на території України. Екологічні проблеми. Практичні роботи: 1. Визначення на фізичній карті України основних форм поверхні країни. 2. Нанесення на контурну карту назв низовин, височин і гір на території України (за вибором вчителя).		
6	1	Яри, їх вплив на землеробство та будівництво. Заходи боротьби з ярами.		
7	1	Корисні копалини, розташування родовищ корисних копалин на території України. Практична робота: Визначення розміщення корисних копалин своєї області.		
Кліматичні умови (2 години)				
8	1	Клімат, фактори його формування. Кліматичні пояси. Вплив клімату на господарську діяльність людини. Сезонні погодні умови. Прогноз погоди, його значення для господарської діяльності і життя людини. Практичні роботи: 1. Складання опису клімату своєї області за планом. 2. Прогнозування погоди за певними ознаками.		
9	1	Стихійні атмосферні явища: посуха, суховій, хуртовина, ожеледиця, туман, град, зливовий дощ. Наслідки стихійних явищ для господарства та населення.		
Поверхневі і підземні води. Моря (5 годин)				
10	1	Річкові системи та басейни річок. Річки та їх використання.		

		Практична робота: Визначення на фізичній карті найбільших річок України. Нанесення на контурну карту їх назв.		
11	1	Озера, лимани, ставки, канали. Господарське значення озер, ставків, каналів. Особливості їх розташування. Практичні роботи: 1. Визначення на фізичній карті України найбільших озер. 2. Нанесення на контурну карту їх назв.		
12	1	Підземні води. Болота.		
13	1	Особливості Чорного й Азовського морів. Господарське значення. Екологічні проблеми. Практичні роботи: 1. Визначення на фізичній карті морів України. 2. Нанесення на контурну карту їх назв.		
14	1	Стихійні природні явища, пов'язані з внутрішніми водами. Екологічні проблеми. Практична робота: На прикладі водойм своєї місцевості (річки або озера) скласти заходи охорони водних джерел.		
Ґрунти (2 години)				
15	1	Умови ґрунтоутворення. Основні типи ґрунтів.		
16	1	Земельні ресурси. Раціональне використання й охорона ґрунтів. Заходи меліорації для поліпшення стану ґрунтів.		
Рослинний і тваринний світ (2 години)				
17	1	Різноманітність рослинності України. Закономірності поширення. Карта рослинності. Основні лісові райони. Лучні угіддя. Практична робота: Заповнення таблиць на основі тексту підручника (систематизація навчального		

		матеріалу).		
18	1	Різноманітність тваринного світу. Вплив діяльності людини на зміни рослинного та тваринного світу України. Природоохоронні заходи. Практична робота: Заповнення таблиць на основі тексту підручника (систематизація навчального матеріалу).		
Природні зони України. Природокористування (6 годин)				
19	1	Зона мішаних лісів. Розташування на території України, межі і розміри, характерні риси природних умов і ресурсів. Вплив на природу господарської діяльності людини. Практичні роботи: 1. Робота з картою природних зон України і фізичною картою України. 2. Позначення на контурній карті меж природної зони мішаних лісів. 3. Складання опису природної зони за планом.		
20	1	Лісостепова природна зона. Розташування на території України, межі і розміри, характерні риси природних умов і ресурсів. Вплив на природу господарської діяльності людини. Практичні роботи: 1. Робота з картою природних зон України і фізичною картою України. 2. Позначення на контурній карті меж лісостепової зони. 3. Складання опису природної зони за планом.		
21	1	Степова природна зона. Розташування на території України, межі і розміри, характерні риси природних умов і ресурсів. Вплив на природу господарської діяльності людини. Практичні роботи: 1. Робота з картою природних зон України і фізичною картою України. Позначення на контурній карті меж степової зони.		

		2. Складання опису природної зони за планом. 3. Робота по заповненню порівняльної таблиці природних зон.		
22	1	Гірські області Карпат і Криму. Розташування на території України, межі і розміри, характерні риси природних умов і ресурсів. Вплив на природу господарської діяльності людини.		
23	1	Основні екологічні проблеми України.		
24	1	Природозахисне законодавство. Природоохоронні території та об'єкти України.		
Розділ 3. Населення України				
Загальна характеристика й рух населення (2 години)				
25	1	Чисельність населення України, її зміни. Густота населення, її територіальні відмінності.		
26	1	Міське і сільське населення. Природний і механічний рух населення. Практична робота: Нанесення на контурну карту назв міст-мільйонників.		
Національний склад населення й трудові ресурси України (2 години)				
27	1	Етнічний склад населення України та окремих регіонів. Державна мова. Духовна культура українського народу. Практична робота: Складання розповіді про культурні традиції українців.		
28	1	Поняття «трудові ресурси». Сфери трудової діяльності та зайнятість населення.		
Розділ 4. Господарство України				
Структура господарського комплексу України (2 години)				
29	1	Поняття про господарство. Структура господарства. Галузі господарства.		
30	1	Ресурси, що визначають розвиток господарства. Структура міжгалузевих промислових комплексів України. Практична робота:		

		Робота зі схемою галузевої структури господарства.		
Паливно – енергетичний комплекс (4 години)				
31	1	Загальна характеристика паливно-енергетичного комплексу, значення паливної промисловості та електроенергетики для розвитку господарства країни.		
32	1	Вугільна промисловість. Способи видобування вугілля. Райони видобування вугілля. Практична робота: Позначення на контурній карті основних родовищ кам'яного і бурого вугілля.		
33	1	Нафтова та газова промисловість. Основні райони видобування та переробки нафти та газу. Використання нафти і природного газу у господарстві.		
34	1	Електроенергетика, її склад. Типи електростанцій. Потужні ЛЕП. Вплив виробництва палива та електроенергії на довкілля. Практична робота: Позначення на контурній карті найбільших теплових, гідравлічних і атомних електростанцій.		
Металургійний комплекс (2 години)				
35	1	Загальна характеристика металургійного комплексу, його значення для розвитку господарства країни. Практична робота: Робота зі схемою зв'язків між великими родовищами корисних копалин і промисловими центрами.		
36	1	Чорна металургія. Кольорова металургія. Сировинна база, металургійні райони чорної металургії, найбільші підприємства. Екологічні проблеми металургії. Практична робота:		

		Позначення на контурній карті найбільших центрів чорної та кольорової металургії.		
Машинобудівний комплекс (2 години)				
37	1	Структура комплексу та його значення для розвитку господарства країни. Взаємозв'язки машинобудування з іншими галузями господарства. Практична робота: Робота зі схемою взаємозв'язків машинобудівного комплексу з іншими галузями господарства.		
38	1	Особливості розміщення підприємств машинобудування. Географія найважливіших галузей. Практична робота: Позначення на контурній карті найбільших центрів машинобудування.		
Хімічна промисловість (2 години)				
39	1	Значення хімічної промисловості для розвитку господарства країни. Сировинна база. Види продукції хімічної промисловості.		
40	1	Галузі хімічної промисловості, особливості виробництва хімічної промисловості. Основні райони хімічної промисловості. Вплив хімічного виробництва на довкілля. Практичні роботи: 1. Схематичне зображення складових хімічної промисловості. 2. Позначення на контурній карті найбільших центрів хімічного виробництва.		
Лісова промисловість (2 години)				
41	1	Значення лісозаготівельної та деревообробної промисловості для господарства України. Галузі лісової промисловості. Практична робота: Складання плану природоохоронних заходів.		
	1	Географія лісозаготівлі, деревообробної, целюлозно-паперової та лісохімічної		

		промисловості. Екологічні проблеми лісокористування та шляхи їх розв'язання.		
Промисловість будівельних матеріалів (1 година)				
42	1	Значення промисловості будівельних матеріалів для господарства країни та життєвих потреб людини. Взаємозв'язки промисловості будівельних матеріалів з іншими галузями господарства. Географія промисловості будівельних матеріалів. Практична робота: Робота зі схемою взаємозв'язків промисловості будівельних матеріалів з іншими галузями господарства.		
Агропромисловий комплекс України (4 години)				
43	1	Структура агропромислового комплексу. Сільськогосподарські угіддя.		
44	1	Складові сільського господарства. Взаємозв'язки сільського господарства з іншими галузями економіки країни. Практична робота: Робота зі схемою взаємозв'язків сільського господарства з іншими галузями економіки України.		
45	1	Галузі сільського господарства. Рослинництво. Значення меліорації. Тваринництво.		
46	1	Значення харчової промисловості у господарстві країни. Продукція харчової промисловості, географія її виробництва в Україні.		
Легка промисловість (1 година)				
47	1	Значення легкої промисловості у господарстві країни. Продукція легкої промисловості, географія її виробництва в Україні. Практична робота: Позначення на контурній карті основних центрів розвитку легкої промисловості		

		країни.		
Транспортний комплекс (3 години)				
48	1	Роль транспорту в розвитку господарства та житті населення країни. Види транспорту. Сухопутний транспорт. Водний і повітряний транспорт. Географія. Транспортні вузли. Внутрішні і міжнародні транспортні зв'язки.		
49	1	Сухопутний транспорт. Географія. Транспортні вузли. Внутрішні і міжнародні транспортні зв'язки. Практична робота: Визначення за картою основних залізничних вузлів.		
50	1	Водний і повітряний транспорт. Географія. Транспортні вузли. Внутрішні і міжнародні транспортні зв'язки. Практичні роботи: 1. Визначення за картою важливих річкових та морських портів. 2. «Подорож» за картою основними транспортними магістралями України.		
Соціальна сфера (1 година)				
51	1	Значення сфери послуг у житті населення країни. Структура сфери послуг. Рекреаційні заклади. Туристичні центри, курорти України.		
Географія своєї області (16 годин)				
52	1	Положення на карті, кордони.		
53	1	Історія утворення області.		
54	1	Основні форми поверхні.		
55	1	Корисні копалини.		
56	1	Клімат (на основі власних спостережень, аналізу календарів погоди).		
57	1	Водойми області, їх господарське використання.		
58	1	Екскурсія до водойми.		
59	1	Рослинний та тваринний світ.		
60	1	Екологічні проблеми, охорона природи.		

61	1	Населення, його національний склад.		
62	1	Промисловість, її провідні галузі.		
63	1	Особливості природних умов для розвитку сільського господарства.		
64	1	Рослинництво та тваринництво, їх спеціалізація.		
65	1	Транспорт. Умовні позначення шляхів сполучення (автошляхів, залізних доріг) на карті області.		
66	1	Перспективи розвитку своєї області.		
67	1	Обласний центр, великі міста, населений пункт, де живуть і навчаються учні.		
68	1	Повторення		

Використані джерела:

1. Одинченко Л.К. Географія. Навчальні програми для 6-9 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей [Електронний ресурс] / Л. К. Одинченко, Т. Ю. Скиба; за ред. А. А. Колупаєвої, Н. О. Макарчук.— К., 2015. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/navchalni-programi.html>